

Δικαστήριο: **ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ ΤΜΗΜΑ Α'**
Τόπος: **ΑΘΗΝΑ**
Αριθ. Απόφασης: **1664**
Ετος: **1995**

Περίληψη

Κληρονομιά - Διαθήκη - Κατάληψη περιουσίας υπερ κοινωφελούς σκοπού - Παράλειψη νόμιμου μεριδιούχου - Υποχρέωση παροχής πληροφοριών - Δεδικασμένο -. Σε περίπτωση καταλείψεως με διαθήκη περιουσίας υπέρ κοινωφελούς σκοπού, κατά ολοσχερή παράλειψη νόμιμου μεριδιούχου του διαθέτη, αν στη δίκη μεταξύ του νόμιμου μεριδιούχου και του εγκατασταθέντος με τη διαθήκη κληρονόμου νπδδ γίνει δεκτή αγωγή του πρώτου κατά του δεύτερου (με αίτημα την παροχή πληροφοριών για την κατάσταση της κληρονομίας), το προς άσκηση της έννομο συμφέρον του ενάγοντος νόμιμου μεριδιούχου προϋποθέτει αυτή την ιδιότητα του καθώς και τη μη απόσβεση του δικαιώματος του για προσβολή της διαθήκης. Το δημιουργούμενο από τη σχετική απόφαση, μετά την τελεσιδικία της, δεδικασμένο (που καλύπτει και μη προβληθείσες καταχρηστικές ενστάσεις) εκτείνεται και στην ιδιότητα του ενάγοντος ως νόμιμου μεριδιούχου, καθώς και στο ενεργό του δικαιώματος του για προσβολή της διαθήκης.

Κείμενο Απόφασης

Αριθμός 1664/1995

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Α' Πολ. Τμήμα

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τους δικαστές Σωκράτη Σωκρατείδη, Αντιπρόεδρο, Νικόλαο Θεοδωρόπουλο, Γεώργιο Αρβανίτη, Γεώργιο Σκαρλάτο και Γεώργιο Μπούτσικο, Αρεοπαγίτες.

ΣΥΝΗΛΘΕ σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 9 Οκτωβρίου 1995, με την παρουσία της γραμματέως Αντωνίας Παπασταματίου, για να δικάσει μεταξύ:

Του αναιρεσιόντος: Ν. με την επωνυμία "Ε. Ε. ΣΤΑΥΡΟΣ", που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα. Εκπροσωπήθηκε από την πληρεξούσια δικηγόρο του Πολυξένη Σιγανού.

Των αναιρεσίβλητων: 1) Γ. Ε. Χ., 2) Μ. συζ. Γ. Χ., κατοίκων Ηρακλείου, ως ασκούντων τη γονική μέριμνα των ανηλίκων τέκνων τους Μαριάννας και Κλεάνθης, 3) Αικατερίνης χας Ε. Χ., το γένος Αντωνίου Τουάρντις ή Τουάρδη, κατοίκου Ηρακλείου και 4) Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό των Οικονομικών. Εκπροσωπήθηκαν οι 1ο και 2οσ από τον πληρεξούσιο δικηγόρο τους Νικόλαο Φίφη και το 4ο από τον Πάρεδρο Ν.Σ.Κ. Κων/νο Καποτά, ενώ η 3η δεν παραστάθηκε.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 23.1.1980 αγωγή που κατατέθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Ηρακλείου. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 1032/1984 του ίδιου Δικαστηρίου και 147/1987, 508/199, προδικαστικές, και 44/1994, οριστική, του Εφετείου Κρήτης. Την ανάρτηση των παραπάνω εφετειακών αποφάσεων ζητεί το αναιρεσίοντος με την από 2.5.1994 αίτηση.

Κατά τη συζήτηση της αιτήσεως αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, ο εισηγητής Αρεοπαγίτης Γεώργιος Σκαρλάτος ανέγνωσε την από 20.9.1995 έκθεσή του, με την οποία εισηγήθηκε την απόρριψη της υπό κρίση αιτήσεως. Η πληρεξούσια του αναιρεσιόντος ζήτησε την παραδοχή της αιτήσεως και οι πληρεξούσιοι των παρισταμένων αναιρεσίβλητων την απόρριψή της και καθένας την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στην δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Επειδή όπως αποδεικνύεται από την προσκομιζόμενη 1644γ/2-2-1995 έκθεση του αρμόδιου Δικαστικού Επιμελητή στο πρωτοδικείο Ηρακλείου Ηρακλή Δ.Δαριβιανάκη, η αναιρεσίβλητη Α. χήρα Εμμαν.Χ., κάτοικος Ηρακλείου, που δεν παραστάθηκε κατά τη διαλαμβανόμενη στην αρχή της παρούσας συνεδρίαση, νόμιμη δικάσιμο της κρινόμενης υποθέσεως, όταν έγινε η δέουσα από το πινάκιο εκφώνηση και συζήτηση της τελευταίας, κλητεύθηκε με επιμέλεια του αναιρεσιόντος, νομίμως για την εν λόγω δικάσιμο, επιδοθέντος σ'αυτήν νομοτύπως και εμπροθέσμως ακριβούς αντιγράφου της κρινόμενης αιτήσεως αναιρέσεως, μετά της παρά πόδας πράξεως περί ορισμού δικάσιμου και κλήσεως για συζήτηση. Πρέπει, επομένως, το Δικαστήριο να

προχωρήσει στην εκδίκαση της υποθέσεως παρά την απουσία της ανωτέρω (άρθρ.576 παρ.2 Κ.Πολ.Δ.).

Επειδή από την απεύθυνση της κρινόμενης αιτήσεως και κατά του Ελληνικού Δημοσίου, στην πραγματικότητα όμως κατά του Υπουργού των Οικονομικών, ο οποίος είχε παρεμβεί στο δικαστήριο της ουσίας υπέρ του αναιρεσειόντος Ε. Ε. Σ. κατά το άρθρο 126 παρ.1 του αν.νόμου 2039/1939, δεν δημιουργείται अपαράδεκτο, διότι η εν λόγω απεύθυνση κείται προδήλως υπό την έννοια της κοινοποιήσεως της κρινόμενης αιτήσεως στον εν λόγω Υπουργό, όπως επιτάσσεται με την παράγραφο 3 του άνω άρθρου.

Επειδή όπως προκύπτει από τα άρθρα 1880 ΑΚ., 68 και 70 Κ.Πολ.Δ., οσάκις με διαθήκη καταλείφθηκε περιουσία υπέρ του Δημοσίου ή κοινωφελούς σκοπού ο παραλειφθείς και για το λόγο αυτό προσβληθείς στη νόμιμη μοίρα του νόμιμος μεριδούχος του διαθέτη στερείται έννομου συμφέροντος να αξιώσει με αγωγή από το υπερού η κατάλειψη και νομέα της κληρονομίας ν.π.δ.δ. πληροφορίες για την κατάσταση της κληρονομίας και τα αντικείμενα αυτής αν το δικαίωμα του για προσβολή της διαθήκης αποσβέστηκε κατά το άρθρο 1 ν.δ.430/1970, λόγω παρόδου πενταετίας από της δημοσιεύσεως της. Εξάλλου α) Κατά το άρθρο 324 Κ.Πολ.Δ. δεδικοσμένο υπάρχει μεταξύ των ιδίων προσώπων με την ίδια ιδιότητα μόνο για το δικαίωμα που κρίθηκε και εφόσον πρόκειται για το ίδιο αντικείμενο και την ίδια ιστορική και νομική αιτία, β)

Κατά το άρθρο 330 του ίδιου κώδικος το δεδικοσμένο εκτείνεται στις ενστάσεις που προτάθηκαν, καθώς και σ'εκείνες που μπορούσαν να προταθούν και δεν προτάθηκαν από τις ενστάσεις που δεν προτάθηκαν εξαιρούνται εκείνες που στηρίζονται σε αυτοτελές δικαίωμα που μπορεί να ασκηθεί και με κύρια αγωγή, γ)Κατά το άρθρο 331 του ίδιου κώδικος το δεδικοσμένο εκτείνεται και στα ζητήματα που κρίθηκαν παρεμπιπτόντως και αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση του κύριου ζητήματος αν το δικαστήριο ήταν καθ'ύλην αρμόδιο να αποφασίσει για τα παρεμπιπτόντα αυτά ζητήματα, και δ)Κατά το άρθρο 322 παρ.1 του ίδιου κώδικος το δεδικοσμένο εκτείνεται στο ουσιαστικό ζήτημα που κρίθηκε, αν η απόφαση έκρινε οριστικά για μια έννομη σχέση που έχει προβληθεί με αγωγή, ανταγωγή, κύρια παρέμβαση ή ένσταση συμψηφισμού. Το δεδικοσμένο εκτείνεται επίσης και στο δικονομικό ζήτημα που κρίθηκε ήδη οριστικά. Από τις άνω διατάξεις και τις διατάξεις των άρθρων 68, 70 του Κ.Πολ.Δ. και 1880 ΑΚ. συνάγονται τα εξής: Το έννομο συμφέρον συγκαταλέγεται στις διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης και συνεπώς ερευνάται από το δικαστήριο μόνον εν αναφορά προς το αντικείμενο της σχετικής δίκης, ως προς το οποίο και μόνον επιλύεται με δύναμη δεδικοσμένου. Εντεύθεν ακολουθεί ότι αν η δευτέρη δίκη έχει διαφορετικό αντικείμενο από εκείνο της πρώτης, η εκδοθείσα επί της πρώτης δίκης απόφαση, με την οποία καταφάσκει το έννομο συμφέρον του ενάγοντος δια της παραδοχής της αγωγής του, δεν αποτελεί δεδικοσμένο στη δεύτερη δίκη ως προς την ίδια διαδικαστική προϋπόθεση, αφού σ'αυτή την περίπτωση λόγω της διαφοράς του αντικειμένου είναι διάφορο και το επιλυόμενο σε κάθε μία από αυτές δικονομικό ζήτημα. Αν, όμως, συμβεί ώστε προδικαστικό ζήτημα του έννομου συμφέροντος να είναι η ύπαρξη ή η ανυπαρξία ορισμένης έννομης σχέσεως του ουσιαστικού δικαίου, ως λ.χ. ουσιαστικού δικαιώματος του ενάγοντος που δεν έχει αποσβεσθεί, ή αξίωση αυτού ουσιαστικού δικαίου μη παραγεγραμμένη, τότε το εκ της καταφάσεως του έννομου συμφέροντος στην πρώτη δίκη δημιουργούμενο δεδικοσμένο καταλαμβάνει και την αποτελούσα προϋπόθεση αυτού ύπαρξη ή ανυπαρξία της έννομης σχέσεως και λειτουργεί ως προς τη σχέση αυτή αυτοτελώς σε νέα δίκη κατά την οποία το ζήτημα αυτό ανακύπτει ως κύριο ή ως προδικαστικό του κατ'αυτήν κρινόμενου δικαιώματος, ουσιαστικού ή δικονομικού.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι επί καταλείψεως με διαθήκη περιουσίας υπέρ κοινωφελούς σκοπού κατά ολοσχερή παράλειψη νόμιμου μεριδούχου του διαθέτη, αν σε δίκη μεταξύ του νομίμου μεριδούχου και του εγκατασταθέντος με τη διαθήκη κληρονόμου ν.π.δ.δ. γίνει δεκτή αγωγή του πρώτου κατά του δευτέρου από το άρθρο 1880 ΑΚ., με αίτημα την παροχή πληροφοριών για την κατάσταση της κληρονομίας κλπ., το προς άσκηση της οποίας έννομο συμφέρον του ενάγοντος νόμιμου μεριδούχου προϋποθέτει την ιδιότητά του αυτή καθώς και τη μη απόσβεση του δικαιώματός του για προσβολή της διαθήκης κατά το άρθρο 1 του ν.δ.430/1970, το δημιουργούμενο από τη σχετική απόφαση μετά την τελεσιδικία της, δεδικοσμένο που καλύπτει και μη προβληθείσες καταχρηστικές ενστάσεις, όπως η εκ της άνω διατάξεως τοιαύτη, εκτείνεται και στην ιδιότητα του ενάγοντος ως νόμιμου μεριδούχου, καθώς και στο ενεργό του δικαιώματος αυτού για προσβολή της διαθήκης, έτσι ώστε σε μεταγενέστερη δίκη περί διανομής της κληρονομιαίας περιουσίας μεταξύ των αυτών διαδίκων, που ανοίχθηκε με

αγωγή του νόμιμου μεριδούχου και στην οποία ανακύπτει ως προδικαστικό ζήτημα η ύπαρξη και το ενεργό του κληρονομικού δικαιώματος του ενάγοντος νόμιμου μεριδούχου, να μη δύναται, ως προσκρούουσα στο εν λόγω δεδικασμένο, να εξετασθεί ένσταση του εναγομένου από το άρθρο 1 του ν.δ.430/1970 περί αποσβέσεως του δικαιώματος του ενάγοντος για προσβολή της διαθήκης (πρβλ. και Ολομ.ΑΠ.371/1975).

Στην προκείμενη περίπτωση συνέβησαν τα εξής που και το Εφετείο με τις συμπροσβαλλόμενες 44/1994 και 147/1985 αποφάσεις του (οριστική και προδικαστική) δέχθηκε ως λαβόντα χώρα: Πριν από την άσκηση της ένδικης περί διανομής της κληρονομιαίας περιουσίας αγωγής των αναιρεσίβλητων Μ Χ και Κ Χ κατά του ήδη αναιρεσιόντος Ε. Ε. Σ. οι αναιρεσίβλητες αυτές είχαν ασκήσει κατά του Ε. Ε. Σ., εκ διαθήκης κληρονόμου του αποβιώσαντος το 1970 Ε Γ.Χ, αγωγή από το άρθρο 1880 ΑΚ., με την οποία, ως παραλειφθείσες νόμιμοι μεριδούχοι του άνω διαθέτη, ζήτησαν να υποχρεωθεί ο εναγόμενος Ε. Ε. Σ. να τους παράσχει πληροφορίες περί της καταστάσεως της κληρονομίας και των αντικειμένων της.

Επί της αγωγής αυτής εκδόθηκε η 243/1979 οριστική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ηρακλείου, με την οποία αυτή έγινε δεκτή, αφού κρίθηκε και ότι οι ενάγουσες ήσαν νόμιμοι μεριδούχοι του άνω διαθέτη (πάππου των). Η παραδοχή της εν λόγω αγωγής με την άνω απόφαση περιέχει και κατάφαση του έννομου συμφέροντος των εναγουσών για την άσκησή της, η ύπαρξη του οποίου προϋπέθετε στη συγκεκριμένη περίπτωση ενεργό (μη υποπεσόν δηλαδή στην αποσβεστική προθεσμία του άρθρου 1 του ν.δ.430/1970) δικαίωμα των εναγουσών για προσβολή της διαθήκης. Η ρηθείσα απόφαση κατέστη τελεσίδικη, διότι, όπως δέχθηκε το Εφετείο, παρήλθαν από της δημοσιεύσεώς της τρία έτη χωρίς να ασκηθεί κατ' αυτής τακτικό ένδικο μέσο. Προκύπτει δε από αυτή, σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν, δεδικασμένο για το κληρονομικό δικαίωμα των άνω αναιρεσιβλήτων ως νόμιμων μεριδούχων καθώς και για τη μη απόσβεση του δικαιώματος αυτών να προσβάλουν τη διαθήκη, καλύπτον την μη προβληθείσα τότε (ούτε αυτεπαγγέλτως εξετασθείσα) ένσταση του αναιρεσιόντος από το άρθρο 1 του ν.δ.430/1970, καθόλα τα στοιχεία της, εφόσον το άρθρο 330 Κ.Πολ.Δ. δεν διακρίνει. Υπό τα δεδομένα αυτά το Εφετείο, κρίνοντας κατ' έφεση επί της ένδικης από 23/1/1980 αγωγής των άνω αναιρεσιβλήτων κατά του αναιρεσιόντος Ε. Ε. Σ. περί διανομής των κληρονομιαίων στοιχείων, στην οποία ανέκυψε ως προδικαστικό ζήτημα το κληρονομικό δικαίωμα των εν λόγω αναιρεσιβλήτων και το ενεργό αυτού, επί του οποίου στηριζόταν και η επικαλούμενη συγκυριότης αυτών επί των αντικειμένων της κληρονομίας, ορθώς δέχθηκε το προκύπτον από την άνω τελεσίδικη απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου δεδικασμένο και ορθώς βάσει αυτού απέκρουσε και δεν εξήτασε με τις 145/1985 και 44/1994 αποφάσεις του την προβληθείσα από τον αναιρεσιόντα Ε. Ε. Σ. ένσταση από το άρθρο 1 του ν.δ. 430/1970, με περιεχόμενο, όπως διαλαμβάνεται στο αναιρετήριο, την απόσβεση, μέχρι της πρώτης αγωγής επί της οποίας εκδόθηκε η άνω 243/1979 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, του δικαιώματος των αναιρεσίβλητων-εναγουσών για προσβολή της διαθήκης. Δεν υπέπεσε, συνεπώς, αυτό κατά τούτο σε πλημμέλεια του εδαφίου 16 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ., ο τ'αντίθετα δε υποστηρίζων μοναδικός λόγος της κρινόμενης αιτήσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επειδή πρέπει να καταδικασθεί ο αναιρεσιών Ε. Ε. Σ. στη δικαστική δαπάνη των παρισταμένων από τους αντιδίκους του (Γ. Ε. Χ. και Μ. συζ.Γ. Χ. ως ασκούντων τη γονική μέριμνα των ανηλικών τέκνων τους Μαριάννας και Κλεάνθης) εκ δραχμών 180.000, συνολικώς (άρθρ.176 Κ.Πολ.Δ.).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την κρινόμενη από 2/5/1994 αίτηση του Ε. Ε. Σ. περί αναιρέσεως της 44/1994, οριστικής, 147/1985 και 508/1991, μη οριστικών, αποφάσεων του Εφετείου Κρήτης.

Καταδικάζει τον αναιρεσιόντα στη δικαστική δαπάνη των

παρισταμένων από τους αναιρεσιβλήτους (Γ. Ε. Χ. και Μ. συζ.Γ. Χ. ως ασκούντων τη γονική μέριμνα των ανηλικών τέκνων τους Μαριάννας και Κλεάνθης) εκ δραχμών εκατόν ογδόντα χιλιάδων (180.000), συνολικώς.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 1 Νοεμβρίου 1995. Και Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στην Αθήνα στις 6 Δεκεμβρίου 1996.